

MIJS
MÀSTER INTERUNIVERSITARI
JOVENTUT I SOCIETAT

SISTEMA JOVE: UNA PROPOSTA DE DESPLEGAMENT TERRITORIAL

AUTOR: ÀLEX SEGURA I CASTELLTORT

TUTOR: JAUME TRILLA BERNET

DATA DE LLIURAMENT: 29 DE JUNY DE 2020

TREBALL FINAL DE MÀSTER

SISTEMA JOVE: UNA PROPOSTA DE DESPLEGAMENT TERRITORIAL

AUTOR: ÀLEX SEGURA I CASTELLTORT

TUTOR: JAUME TRILLA BERNET

DATA DE LLIURAMENT: 29 DE JUNY DE 2020

DESCRIPTORS

Polítiques locals de joventut; Professionals de joventut; Mallorca; Xarxa professional; desplegament territorial.

RESUM

El programa SISTEMA JOVE parteix de la necessitat estructural de tècnics generalistes de joventut a l'àmbit local de l'Illa de Mallorca. Des d'aquesta mancança el present treball final de màster, emmarcat com a proposta innovadora, fa un repàs general a la situació de les polítiques de Joventut de les Illes Balears, el marc normatiu actual i una revisió d'altres models de desplegament territorial per poder arribar a definir, des de l'àmbit de la Joventut, uns criteris adaptats a la realitat mallorquina que facilitin el desplegament d'una xarxa de professionals Joventut estructurada atenent a les diferents realitats existents a Mallorca.

ÍNDEX

1.	<i>INTRODUCCIÓ</i>	- 3 -
2.	<i>JUSTIFICACIÓ</i>	- 6 -
3.	<i>OBJECTIUS GENERALS DEL TREBALL</i>	- 10 -
5.	<i>CONTEXTUALITZACIÓ</i>	- 13 -
5.1.	LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT A LES ILLES BALEARS. <i>ENTRE LA VOLUNTAT I LA IMPOSSIBILITAT.</i>	- 13 -
5.2.	MARC NORMATIU BALEAR.....	- 18 -
5.1.	ALTRES MODELS DE DESPLEGAMENT.....	- 22 -
6.	<i>DESPLEGAMENT TERRITORIAL DE PROFESSIONALS DE JOVENTUT. SISTEMA JOVE: UNA PROPOSTA PER A L'ILLA DE MALLORCA.</i>	- 28 -
6.1.	DESCRIPCIÓ GENERAL DEL PROGRAMA <i>SISTEMA JOVE</i>	- 28 -
6.2.	OBJECTIUS	- 30 -
6.3.	CRITERIS DE DIVISIÓ TERRITORIAL I PROJECCIÓ SOBRE L'ILLA DE MALLORCA.	- 33 -
6.4.	EL PERFIL PROFESSIONAL DEL PROGRAMA <i>SISTEMA JOVE</i>	- 44 -
6.5.	FÓRMULES D'ORGANITZACIÓ I COORDINACIÓ TERRITORIAL	- 48 -
7.	<i>CONSIDERACIONS FINALS</i>	- 52 -
8.	<i>BIBLIOGRAFIA</i>	- 54 -
9.	<i>ANNEX</i>	- 56 -
9.1.	Dades població jove Mallorca 2019.....	- 56 -

1. INTRODUCCIÓ

A continuació present el meu Treball Final del Màster Interuniversitari en Joventut i Societat (MIJS) titulat *SISTEMA JOVE: Una proposta de desplegament territorial*. Amb aquest projecte final, desenvolupat baix la fórmula de projecte innovador, he volgut lligar els coneixements adquirits durant el meu període de formació amb les necessitats detectades a partir de l'anàlisi de l'àmbit de la joventut de l'illa de Mallorca.

Tot i aquesta voluntat d'aplicació dels coneixements adquirits, entre les principals motivacions per la selecció d'aquest tema, centrat en el disseny i l'anàlisi de les polítiques de joventut, puc afirmar que es troba la preocupació per la realitat laboral i professional de les persones que ens dedicam a n'aquest sector i, alhora, del neguit compartit amb altres professionals de Mallorca sobre que cal fer una passa endavant per un canvi de cent vuitanta graus a les Polítiques Locals de Joventut de l'illa. Aquesta preocupació, la meva posició de responsabilitat pública actual, junt amb l'oportunitat que ha representat aquest treball m'han conduït reflexionar i proposar la que pens que seria una eina òptima per la solució d'un dels problemes estructurals que es poden identificar a Mallorca: la inexistència de tècnics especialitats en Joventut.

Com he esmentat actualment ocup l'encàrrec públic de direcció de les polítiques insulars de joventut. Aquesta situació temporal en la meva vida laboral em permet definir i implementar dinàmiques de treball i impulsar mesures que, com a professional, crec que són les més necessàries per a la millora de l'àmbit de la Joventut. En altres paraules, em permet passar de la tertúlia i l'activisme laboral als fets i al control dels espais de decisió per intentar aprofitar aquest moment per planificar fites i mesures a llarg termini que permetin escapar de la política de símbols i de la nota de premsa.

Tot i aquesta voluntat el programa SISTEMA JOVE no ha de ser una iniciativa personal sinó institucional. Això suposa que altres òrgans de gestió han de dir la seva sobre la iniciativa, sense entrar en aspectes professionals o estrictes de l'àmbit de la Joventut, el

que pot variar el full de ruta d'implementació o, fins i tot, endarrerir el seu desplegament. Com qualsevol altra iniciativa, el programa SISTEMA JOVE estarà subjecte a la disponibilitat pressupostaria però perquè aquest fet no sigui un entrebanc anirà acompanyat de tot un seguit de mesures complementaries, a més de les d'eficiència econòmica evidents sobre el que es presenta, que han de garantir la seva viabilitat i execució.

El treball està dividit en quatre parts. La primera referent a la justificació i els objectius generals. Per una banda, la justificació s'inicia a partir d'una reflexió de caràcter personal al voltant de les limitacions que el concepte *Polítiques de Joventut* ha tingut en el si de les institucions i com aquesta visió limitada ha conduït al conjunt de l'àmbit a ser vist com un tipus de gestió i atenció ciutadana de caràcter addicional i/o prescindible. Per altra banda, els objectius generals d'aquest treball, més que la proposta innovadora, fan referència a la revisió crítica de les polítiques de joventut a les Illes Balears i la selecció dels criteris per poder dur a terme una sectorització dels municipis de l'illa de Mallorca que han de facilitar l'aplicació del programa SISTEMA JOVE.

La següent part del treball és la dedicada a la contextualització de les Polítiques de Joventut a la realitat balear. En aquest apartat es fa una revisió de l'evolució de l'àmbit de la Joventut des de l'adquisició de les competències l'any 1983 amb la voluntat d'identificar les seves característiques, les mancances més destacables i les necessitats que han de ser cobertes en el procés de consolidació i professionalització de les polítiques de Joventut a les Illes Balears. Aquest apartat també fa un recorregut per l'entramat juridicoadministratiu que sostenen aquestes polítiques així com les institucions competents.

A la tercera part es presenta el programa SISTEMA JOVE. A partir dels apartats anteriors i la revisió de programes similars desenvolupats en altres territoris es desenvolupa una proposta general de la iniciativa objecte d'aquest treball, la definició dels seus objectius, els criteris dissenyats *ad hoc* i la seva aplicació, el perfil professional al qual requereix

aquest programa i les fórmules de coordinació i organització estructurals necessàries un com implantat.

Per últim la darrera part, que coincideix amb el darrer apartat, està dedicada a les valoracions finals d'aquest treball on es fa un repàs de les limitacions del programa així com de les qüestions i dubtes que em genera la proposta i que haurien de ser tingudes en compte si, en un futur, es duu a terme la seva aplicació.

2. JUSTIFICACIÓ

A l'àmbit de la Joventut de forma general, i gairebé sintètica, es reconeix els plans, els programes, els projectes i les accions com a Polítiques de Joventut. Tot i que aquest concepte ha facilitat visibilitzar la necessitat d'actuacions específiques sobre les problemàtiques i oportunitats de les persones joves, no ha estat acompanyat d'un procés de revaloració de l'àmbit ni de la creació d'estructures adients pel seu desenvolupament. Les actuacions més destacables són la creació, als inicis de la dècada dels dos mil, dels diferents instituts públics autonòmics com ara l'Agència Catalana de la Joventut o l'Institut Balear de la Joventut, ambdós de l'any 2006.

Tot i que podem identificar diferents elements que no han estat facilitadors a l'hora de desenvolupar el concepte la llengua també ha suposat afegir més fil a l'embolic. Mentre que en llengua catalana el mot *política* és un concepte polisèmic i es fa servir indistintament sigui per la gestió o per l'enfrontament partidista, en llengua anglesa es diferencia entre *politics*, com l'acció de presa i control del poder, i *policy*, com l'aplicació d'un procés integrador on hi tenen cabuda decisions, accions i acords sobre la comunitat, un grup concret, un context o tot alhora. Aquesta manca de diferenciació entre conceptes i objectius ha suposat un entrebanc més en l'adopció del terme *Polítiques de Joventut* dificultant assumir l'accepció de *policy* encotillant les polítiques de l'àmbit de la joventut com un tipus de polítiques prescindibles segons el posicionament ideològic del partit governant i/o de segon ordre dins l'estructura institucional. Aquesta visió té el seu efecte en la creació d'eines institucionals, en la definició de prioritats i/o en el repartiment de recursos.

Davant aquesta divergència de conceptes, aturem un moment sobre el que es considera polítiques públiques i baix quin prisma es desenvolupa aquest treball.

Hi ha una certa entesa acadèmica en definir com a polítiques públiques el conjunt d'actuacions, decisions, accions i inaccions de les institucions públiques sobre una realitat

concreta. De forma general les polítiques públiques comprenen l'anàlisi, la projecció, el desplegament i l'avaluació d'estratègies per a l'assoliment d'objectius que millorin la vida de la comunitat – o d'un grup en concret – i/o el context on es cerquen aplicar. Aquestes actuacions mai responen a accions aïllades sinó que responen a diferents tipus de condicionants com ara, els recursos disponibles, les necessitats reconegudes, la temporalitat de la mesura i l'existència de diferents tipus d'eines d'implementació que es disposen a l'hora d'executar-se. (Velásques, 2009)

Les polítiques públiques responen a un cicle vital dividit en cinc fases correlatives però que se superposen i s'interrelacionen entre elles. La primera fase faria referència al reconeixement del problema i/o la necessitat, a n'aquesta fase es centraria sobretot en l'anàlisi i l'adquisició de coneixements; la segona faria referència a la inclusió de la qüestió analitzada a l'agenda d'actuacions dels organismes públics que poden actuar per resoldre-ho; la tercera fase, bessó d'aquest treball, fa referència a la decisió i formulació del programa. A n'aquesta etapa és quan es defineixen o es creen les estructures i eines d'implementació que a la següent fase seran aplicades sobre el context; la quarta fase i cinquena fase fan referència al procés d'implementació de la política pública i la seva avaluació. Cal esmentar que l'avaluació no és un punt final sinó que és un nou inici per ajustar i redreçar aquelles qüestions que en un primer moment es desconeixien i que poden millorar la implementació. (Dente i Subirats, 2014)

Tenint en compte la limitació que el concepte de Polítiques de Joventut ha tengut dins l'imaginari de les institucions i organismes públics i la definició de Polítiques Públiques esmentada als paràgrafs anteriors és cabdal indicar dues qüestions que no trobem en altres camps. La primera recau en la importància per a les Polítiques de Joventut de la participació imprescindible de les persones joves a qualsevol nivell i espai de decisió entenent que aquesta participació és en si mateixa una acció socioeducativa i característica de l'àmbit. Aquesta participació en el disseny i espais de decisió però no ha de ser un element de distorsió per entendre que les persones responsables de dissenyar, implementar i avaluar les Polítiques de Joventut són les que tenen els coneixements per

fer-ho, en aquest cas els professionals de joventut. De no ser així les Polítiques de Joventut, com polítiques sectorials, la institució o l'organisme encarregat estaria dimitint de les seves competències.

La segona qüestió, però igual de cabdal, recau en la importància que tota política pública, inclosa la de joventut, tenguin les estructures i eines necessàries per poder desenvolupar la tasca que té encomanada. Baix aquesta premissa és necessari dotar a les Polítiques de Joventut amb els recursos però també amb les estructures de feina, organització i resposta professional necessàries per dur-se a terme. Aquestes estructures o fórmules d'organització han de respondre a les realitats amb les quals s'han de desenvolupar i les necessitats a cobrir i, alhora, han de comptar amb les estratègies d'organització i coordinació necessàries perquè la seva implementació tenguin els resultats esperats. (Montes, 2009)

Exposades les qüestions prèvies, el marc de proposta d'aquest TFM es basaria doncs en la projecció d'una política pública estructural que consistiria en el disseny d'un instrument a nivell insular – concretament de Mallorca, com a marc territorial d'acció – per a la facilitació de tècnics de joventut als 49 municipis de la Part Forana de l'illa. Aquesta proposta sorgeix de la necessitat existent a Mallorca de dotar a les entitats locals de professionals especialitzats en joventut i en la voluntat de bastir un projecte de caràcter insular que suposi l'establiment d'una base sòlida des d'on poder construir o impulsar polítiques sectorials i/o insulars dirigides a la joventut. El segon motiu que justificaria aquesta proposta de treball seria la d'aportar una nova proposta de política pública de joventut, innovadora en el context on es podria desenvolupar, facilitadora de la intervenció directa i de consolidació de les mateixes estructures institucionals que treballen per i amb les persones joves.

Aquesta proposta pot ser definida com el resultat de l'acció de gestió de les competències pròpies d'un servei – insular en aquest cas – de joventut però hi ha motius per a defensar que es tracta d'una política pública en si mateixa. El primer que es pot afirmar és que no

es tracta d'una acció fruit de la gestió quan el que s'està proposant és la creació d'una eina per poder dotar de professionals al llarg del territori.

El segon argument és que la gestió per si mateixa no garanteix el compliment de les normes ni la resolució de les necessitats. De fet és bastant comú que a l'àmbit de la Joventut que les lleis siguin més un mostra d'intencions que una realitat material de progrés i solució (Comas, 2007). Perquè aquestes siguin lleis útils i no acabin com a paper banyat és necessari aplicar-les, destinar-hi recursos i dotar-se de les eines necessàries fet que poques lleis de Joventut plantegen al seu articulat. En aquest sentit s'entén que la gestió seria la implementació i ús de la proposta més que no pas la seva projecció.

3. OBJECTIUS GENERALS DEL TREBALL

Com s'ha esmentat a l'apartat anterior l'objectiu general d'aquest treball s'emmarca en el disseny d'un instrument organitzatiu que garanteixi la presència de professionals de joventut a l'illa de Mallorca. Deixant per més endavant els objectius que s'haurien de perseguir amb la implementació d'aquesta eina un cop estigui dissenyada, és necessari indicar els objectius generals complementaris però fonamentals a l'hora de poder formular la proposta.

A manera de llista els objectius són:

1. Dur a terme una anàlisi i repàs crític de les mancances i oportunitats de l'àmbit Joventut a les Illes Balears.

Tot i tenir gairebé el mateix recorregut històric que altres indrets de l'Estat espanyol, les polítiques de joventut a les Illes Balears no compten amb fórmules ni episodis de revisió i avaluació. Aquest fet genera dues conseqüències que tenen una influència directa a la feina dels professionals i en la definició d'estratègies que permetin, en primer terme, la millora de les condicions de vida de les persones joves i, segon, la manca de capacitat d'adaptació a les realitats i canvis ràpids que s'hi produeixen.

Per a la realització d'aquesta proposta és necessari desenvolupar una aproximació a l'evolució de les polítiques de joventut, les característiques més destacables tant de la planificació com en l'execució, la distribució competencial existent i les institucions que hi formen part. Sense aquesta anàlisi, a més de no poder emetre un judici sobre la realitat tampoc faríem ús del coneixement que s'ha acumulat durant els anys ni identificaríem les necessitats bàsiques de l'àmbit.

2. Definir, des de l'àmbit de la joventut, un sistema de criteris per la divisió en sectors territorials i la definició de nombre de professionals per a cada sector.

La distribució de recursos a l'àmbit local es fa seguint estructures – mancomunitats, consorcis, etc. – i divisions territorials de caràcter polític – províncies, comarques, etc. – que moltes vegades no responen a la realitat diària ni de relació entre municipis ni a les seves necessitats. Aquestes estructures tot i ser molt útils en la prestació de serveis bàsics i socials no s'acaben d'adaptar a les necessitats dels serveis de Joventut ni a les realitats concretes de les persones joves.

Amb el fi de respondre de la millor forma possible a les realitats existents es creu necessari, almenys a l'illa de Mallorca, obviar les estructures existents – com ara són les mancomunitats – i, des d'una òptica estrictament provinent de l'àmbit de la joventut, proposar criteris concrets que facilitin la definició de zones d'atenció i la definició del nombre de recursos humans necessaris.

3. Proposar un programa de desplegament territorial que prevegi la definició de la figura professional adient i l'establiment de nòduls professionals en la seva organització interna.

Una fita important per aquesta proposta innovadora és que vagi acompanyada de la figura professional necessària pel seu assoliment des del seu plantejament. D'aquesta manera s'evita un fet comú a l'atenció a la ciutadania com és el de rebaixar la categoria o adjudicar funcions i/o responsabilitats superiors a la categoria laboral real. Definir el perfil laboral, a partir de les seves funcions, suposa també indicar els coneixements fonamentals sobre l'àmbit que són necessaris per poder realitzar la tasca prevista.

Tota la proposta innovadora es pot entendre com una posada en valor de les figures professionals i la importància de la seva tasca en el bon desenvolupament de les Polítiques de Joventut. Aquest posicionament té la seva transposició en

l'organització interna de la iniciativa mitjançant l'organització de diferents nivells de treball de caràcter tècnic. Aquest espais organitzatius han de respondre tant a la coordinació i cooperació entre professionals de la mateixa iniciativa com en la creació de sinèrgies que permetin avançar cap a espais informals d'organització del sector.

5. CONTEXTUALITZACIÓ

5.1. LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT A LES ILLES BALEARS. *ENTRE LA VOLUNTAT I LA IMPOSSIBILITAT.*

L'any 1983, dos anys abans de l'Any Internacional de la Joventut, el qual s'ha considerat la data d'inici de l'estructuració de les polítiques de joventut a l'Estat espanyol (Comas, 2007), amb l'aprovació de l'estatut d'autonomia de les Illes Balears, l'Estat va transferir les competències al Govern Balear en matèria de joventut i lleure de forma exclusiva. Com a la majoria de les normes del mateix rang que trobem a la resta de territoris, l'Estat transferia la competència estatutària per "*l'articulació de polítiques que garanteixin la participació de la joventut en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural*" a les illes. Amb aquesta concisa menció i una minsa dotació econòmica de l'Estat es varen posar les bases pel desenvolupament de les polítiques de joventut a Balears. El traspàs de competències de joventut a les Illes Balears, igual que havia passat al de la resta de comunitats, va néixer amb una certa voluntat cap a la transversalitat i coordinació del que havien de ser les polítiques de joventut. Indicador d'aquesta voluntat cap a la transversalitat és, com indiquen Mas i Sard (2018), observar de quina conselleria i direcció general depenen i depengueren les competències de joventut. Aquesta voluntat, almenys sobre el paper, de tendir cap a la transversalitat i coordinació interdepartamental de les primeres actuacions en matèria de joventut a les Balears ha tingut, en major o menor mesura, una certa continuïtat. És important esmentar que aquesta visió es va veure reforçada amb la publicació de la Llei 10/2006 integral de Joventut de les Illes Balears, que tant en els seus principis rectors com en el seu cos, defineix la taula interdepartamental i la taula interinsular com a eines per la realització de polítiques coordinades. Una altra mostra d'aquesta transversalitat i coordinació és la nova distribució competencial entre les diferents institucions insulars que va resultar de la reforma de l'Estatut de les Illes Balears l'any 2007.

Tot i aquests preceptes legislatius a l'àmbit de la joventut, la realitat és que les actuacions a les Illes Balears durant el període democràtic s'han basat, principalment, en el suport de l'associacionisme juvenil, la realització de programes i accions de caràcter

sociocomunitari des dels departaments de joventut i en polítiques puntuals des d'altres instàncies de Govern que, tot i no tenir competències específiques de l'àmbit - com ho poden ser habitatge, ocupació o serveis socials - hi han dedicat part del seu pressupost a programes i projectes per a la Joventut.

Aquesta divisió de funcions ha suposat que els departaments de joventut de les illes, els espais institucionals de referència per dur a terme d'anàlisi de la realitat juvenil i la planificació d'estratègies de joventut i on es concentren la majoria de professionals de joventut, s'hagin centrat en la programació i l'execució de polítiques afirmatives, és a dir, en aquelles estratègies que apunten a la necessitat de viure la condició juvenil de forma plena i on el paper que juguen les institucions i la família és el de garantir les condicions de benestar, mentre que les polítiques de transició o nuclears, aquelles actuacions que han de garantir i facilitar les trajectòries de transició de les persones joves cap a l'adulthood - com ho són les polítiques de treball, habitatge, mobilitat o salut -, han estat tradicionalment relegades a altres espais de govern sense coneixement de les característiques, problemàtiques ni oportunitats de la Joventut.

La diferenciació, tret comú a la resta de territoris de l'Estat espanyol (Comas, 2011), entre la voluntat de la literatura jurídica, allò que trobem als principis rectors i preàmbul de la llei de joventut, i la realitat funcional, com s'apliquen els diferents articles, es veu agreujada per una manca d'articulació coordinada i compartida entre els diversos àmbits competencials: Govern balear, Consells Insulars i Ajuntaments.

Esmentar molt breument que els espais de coordinació autonòmica mai han tengut una durada en el temps suficient - ni han estat planificats amb una mirada llarga - i tenint diferents alts i baixos segons la legislatura, i per tant, no aconseguint els objectius ni generant un canvi substancial en la realitat juvenil de les Balears a llarg termini. Pel que fa a Mallorca no s'ha constituït mai un grup de coordinació de polítiques insulars i/o supramunicipals de Joventut més enllà dels grups de feina pel desenvolupament d'accions determinades de projectes concrets. Més enllà de l'organització d'estructures

professionals com la plantejada en aquest treball, és important indicar que establir i mantenir fórmules de coordinació no és només útil per a la joventut sinó que també són positives tant a nivell d'organització del propi ens com en la posada en valor dels serveis i la tasca dels professionals especialitzats i adscrits a les àrees de joventut. L'articulació i utilització d'aquestes eines de coordinació i, també, d'estructuració ha de servir, per a reivindicar que només els organismes especialitzats en cada matèria són els que més poden aportar en la definició de polítiques públiques concretes i que les àrees de Joventut no en són una excepció. Des dels serveis dedicats a la Joventut, independentment del seu àmbit d'actuació, és necessari afirmar arreu que són les úniques àrees que coneixen i reconeixen el món juvenil amb totes les seves oportunitats, problemàtiques i la seva diversitat i que, per tant, són les úniques que disposen o poden dissenyar les eines per apropar aquelles polítiques públiques que s'adrecin a aquest grup social. (Montes, 2009)

Deixant de banda la coordinació en matèria de Joventut i Lleure, una segona característica és, com s'ha apuntat anteriorment, el sobredimensionament de polítiques d'afirmació de la condició juvenil. Aquest fet és visible, sobretot, a l'àmbit municipal on trobem serveis locals de joventut, generalment identificats amb els dispositius d'informació i/o dinamització juvenil. Aquests serveis, sovint són els únics projectes que trobem adreçats a la Joventut i que, tret determinades excepcions, es dediquen a la programació i execució d'activitats per a les persones joves del municipi sense seguir cap document guia o pla que determini el motiu i/o causa de cada acció. Aquesta generació d'activitats es deu a diferents qüestions com ara la manca de recursos o la pressió social de tenir "activitats per a joves" però també és atribuïble a la inexistència històrica a les Illes Balears, i en concret a l'illa de Mallorca, de la figura de Tècnic de Joventut. La inexistència d'aquesta figura professional dins els ajuntaments, o en els seus serveis, junt amb la manca de lideratge d'institucions supramunicipals ha suposat que no s'hagin pogut dur a terme a l'àmbit mesures d'anàlisi ni prospecció de la població juvenil o que facilitin la redacció, aplicació i avaluació de fulls de ruta locals. S'ha d'esmentar però que, en el cas mallorquí, podem identificar programes i projectes molt sòlids i solvents amb la

població jove fruit de la implicació d'animadors i informadors juvenils molts lligats al territori. Cal dir però, que el fet de dependre d'aquests professionals puntuals sentència les iniciatives d'èxit cap a la desaparició un cop aquest treballador marxa del territori.

La intersecció dels diferents factors i realitats ha generat dos fenòmens que han buidat de contingut aquests dispositius: la reducció de l'edat d'accés i la focalització de les activitats en subcultures juvenils concretes. Tot i que aquests canvis no són inicialment problemàtics, ambdós suposen una reducció de la capacitat d'intervenció en el conjunt de la joventut i de la seva diversitat. Per una banda, la reducció de l'edat suposa l'adaptació de les programacions per dotar-les d'un caire més lúdic i dirigides a uns usuaris molt més joves que, generalment, encara no tenen la capacitat de decisió fora de la llar familiar, el que dificulta la seva participació i implicació en projectes continuats del servei. Per altra banda, trobam la dinàmica de manteniment d'una participació mínima d'usuaris per garantir la continuïtat del dispositiu. Aquesta pressió per la subsistència dels serveis provoca que molts acabin organitzant activitats que agraden als usuaris diaris, els quals solen respondre a un perfil o una subcultura juvenil determinada, oblidant una característica general de les persones joves, la diversitat. El resultat d'aquests dos processos - o conseqüències - és que els dispositius de joventut acaben tenint un incidència ínfima en el conjunt de la població juvenil a la qual es vol adreçar.

Cal esmentar que aquesta reducció de l'espai d'intervenció no només afecta en la qualitat d'atenció a les persones joves sinó que també té conseqüències directes sobre els mateixos professionals generant situacions de depreciació de la qualitat laboral i *burnout* que no han estat estudiades encara. Futurs estudis sobre la realitat laboral del sector han d'ajudar a saber fins a quin punt els canvis explicats anteriorment afecten a dispositius i els seus professionals.

Aquests dos factors presentats, la divisió de les polítiques de joventut, amb un sobredimensionament de les polítiques afirmatives, i la manca de coordinació entre departaments i institucions i la inexistència d'estructures professionals – les eines per dur

a terme polítiques públiques de joventut – locals i supramunicipals, serien, per tant, els elements que actualment defineixen, de manera general, les polítiques de Joventut a les Illes Balears.

Davant aquest panorama és urgent projectar noves estratègies de desplegament de les Polítiques de Joventut el més adaptades possible a les realitats de les diferents illes i municipis. Abans però de fer front aquesta situació cal dotar-se de les eines i recursos professionals necessaris que ho facilitin. A tall d'enumeració els recursos i eines serien quatre:

- 1- **Formació de les persones que es dediquen a l'àmbit de la joventut en relació laboral:** A hores d'ara no es compta amb professionals especialitzats per treballar amb joves des d'un punt de vista tècnic i que puguin corresponsabilitzar-se de totes les fases *vitals* d'una política pública de joventut. És fonamental plantejar i facilitar l'accés de formació sobre Joventut als professionals que s'hi dediquen - d'intervenció i o no - perquè tinguin les competències i recursos necessari, per una banda, i fer valer la importància del seu àmbit de treball, per l'altra.
- 2- **Presència professional al territori:** Com s'ha comentat en l'apartat anterior, a les polítiques de joventut hi participen molt d'actors i agents però són les persones professionals i especialitzades les encarregades de dur-les a terme i implementar-les. En aquest sentit, la manca d'una xarxa professional que permeti arribar a tots els municipis de les illes que tinguin per objectiu aterrar les polítiques insulars alhora que treballa amb les realitats directes sobre el territori és una eina estructural clau per al desenvolupament d'iniciatives polítiques d'èxit.
- 3- **Anàlisi professional de les realitats juvenils:** A les Illes Balears es compta, des de l'Institut Balear de la Joventut (IBJOVE), amb l'Observatori Balear de la Joventut (OBJOVE). Aquest organisme és el responsable del desenvolupament d'estudis basats en anàlisi i interpretació estadística de la realitat juvenil. Des de la seva

creació (2009) aquest organisme no ha gaudit de l'espai dins l'administració ni dels recursos necessaris el que ha impossibilitat desenvolupar la tasca per la qual es va crear. A tall d'exemple, l'Observatori no ha impulsat mai cap estudi sobre la població juvenil de Balears tot i haver-se impulsat dos plans estratègics de Joventut – el 2001, d'una planificació de quatre anys, i el 2010, amb una planificació de dos anys. Dotar i desenvolupar projectes d'anàlisi i estudi sobre la realitat juvenil és un element indispensable en l'estructuració de qualsevol política pública i l'àmbit de la Joventut no pot ser una excepció.

- 4- **Articulació de mecanismes de coordinació territorial i avaluació:** Les mesures i eines indicades als punts anteriors requereixen anar acompanyades de per mecanismes de transferència d'informació i comunicació. La cooperació entre estructures – en el cas balear, autonòmiques – insulars – municipals –, més enllà dels encontres de la taula interinsular, han de tenir com a fi el màxim desenvolupament de les seves competències corresponents i, en conseqüència, la millora de la vida de les persones joves.

Pel que fa als sistemes d'avaluació urgeix aplicar mecanismes i indicadors existents per avaluar polítiques públiques de joventut a tots els àmbits però també en el funcionament de les estructures encarregades de la seva implantació. L'avaluació de protocols de treball o la resposta a noves situacions per part dels professionals han de ser qüestions que han de formar part de l'avaluació dels projectes i polítiques.

Definides les característiques de l'àmbit de la joventut i quines són les quatre fites a afrontar per poder garantir un desenvolupament general de qualitat i professional, al següent apartat es presentarà quin és el marc normatiu i la realitat institucional de les Balears i quina influència té sobre el disseny de les polítiques públiques de Joventut.

5.2. MARC NORMATIU BALEAR

Com en qualsevol altre tipus d'actuació en la projecció d'una política de joventut és indispensable que aquesta s'atengui als fonaments i l'estructura jurídica que la sostenen en el seu territori. En aquest subapartat es vol mostrar, fent un repàs de les normes de les Illes Balears de major a menor àmbit d'aplicació, l'existència de responsabilitat competencial a l'àmbit insular per poder desenvolupar la proposta de desplegament que aquest treball presenta.

A les Illes Balears l'ordenament jurídic en joventut es caracteritza per la dispersió, l'heterogeneïtat de normes i les modificacions constants de qüestions menors (Espases i Iturbide, 2004) però manté dues característiques constants: la visió ambivalent de la joventut com problema i alhora com a recurs per l'obtenció d'una millor ciutadania, i la descentralització administrativa de les competències. Aquesta segona és conseqüència al fet de ser un territori uniprovincial i, el tret més rellevant de les Illes Balears, la insularitat.

El fet insular és una característica que ha tengut i té una gran influència en la constitució i evolució de l'entramat jurídic-administratiu de les Illes Balears. Pel que fa al poder executiu el trobem repartit entre tres institucions. De menor a major capacitat competencial, trobem els ajuntaments, els consells insulars i el govern autonòmic. Els consells insulars, presents a totes les illes, són institucions competents a cada illa, i els seus representants són elegits per sufragi. Aquests dos trets diferenciarien aquestes institucions de les diputacions provincials a més de tenir un ventall competencial més ample al seu àmbit insular. Els Consells Insulars són, doncs, estructures intermèdies entre els municipis i el Govern i amb competències pròpies a cada illa.

Explicat l'entramat institucional de les Illes Balears centrem-nos amb el marc competencial. De l'estatut balear als municipis.

L'estatut d'autonomia de les Illes Balears reconeix les competències de Joventut i Lleure com a pròpies de la comunitat autònoma i les estableix en el punt 13 de l'article 30 amb la següent menció:

"13. Joventut. Disseny i aplicació de polítiques, plans i programes destinats a la joventut"

Aquesta menció competencial resulta irrellevant si tenim en compte que les competències en Joventut i Lleure és present a tots els estatus autonòmics. El que és remarcable de la norma marc balear és la menció a l'article 70 del Títol IV sobre els Consells Insulars de la mateixa competència:

"16. Joventut. Disseny i aplicació de polítiques, plans i programes destinats a la joventut"

Aquesta doble repetició de competències va suposar fins a la publicació de la Llei 10/2006 Integral de Joventut el 2006 la duplicitat expressa i, alhora, de la indefinició de les polítiques de joventut. La llei va reconèixer a les institucions insulars les competències de lleure educatiu, informació juvenil, suport i foment de l'associacionisme i participació juvenil entre d'altres. Amb la reforma de l'Estatut de les Illes Balears de l'any 2007 es va acabar de superar la duplicitat establint la responsabilitat suprainsular i insular segons la institució i la competència o funció concreta sense abordar la redacció de l'articulat.

La Llei Integral de Joventut va ser la primera norma amb rang de llei dedicada exclusivament a la Joventut de les Balears. Fins al 2006 només trobem diferents decrets i ordres de govern per regular l'educació no formal i les activitats de lleure juvenil. Tot i ser una norma dispersa i poc concreta pel que fa a les eines i estratègies d'implementació i, sobretot, poc útil a causa del moment de la seva publicació – dos anys abans de la crisi financera del 2008 – estableix una divisió i distribució de funcions i serveis entre les diferents institucions que ha resultat útil a l'hora de crear un marc d'acció comú i clarificador de les responsabilitats reconegut per tots els agents i implicats.

A grans trets l'administració balear es guardaria per si mateixa les relacions amb les institucions estatals o europees, qualsevol acció i decisió que superi l'àmbit insular i la possibilitat d'establir programes i serveis autonòmics per a la Joventut, tenint l'Institut Balear de la Joventut com a principal eina professional d'acció. La relació amb l'àmbit local, punt fonamental d'aquesta proposta de desplegament, només estaria lligada mitjançant la fórmula de la *“col·laboració en l'actuació de les corporacions locals i dels consells insulars en aquest àmbit i donar-hi suport.”*

Pel que fa a les competències insulars de la mateixa llei que fan referència a l'àmbit local trobam a l'article 9 del títol primer són les següents:

- A) *“Coordinar els serveis municipals que afecten l'àrea de joventut i lleure per garantir una prestació integral i adequada a la totalitat del territori de cada illa.*
- B) *Assistir des del punt de vista jurídic, econòmic, formatiu i tècnic en matèria de joventut i lleure [...].*
- C) *Prestar serveis públics en matèria de joventut i lleure de caràcter supramunicipal.”*

Els punts indicats establirien la delimitació de la responsabilitat i la capacitat que permetria el desplegament d'una proposta com la que es planteja en aquest treball: la coordinació de diferents actors, la capacitat d'inversió com a institució responsable a l'àmbit insular i el caràcter supramunicipal de l'acció.

Tot i que el marc legislatiu per poder a dur a terme una política pública estructural com la que es vol proposar en aquest treball queda justificada amb el marc competencial insular, és fonamental comptar amb les institucions, tal com expressa la mateixa llei, més pròximes a les realitats juvenil.

Destacar que, entre les competències locals, trobam fórmules molt útils i a tenir en compte pel desenvolupament d'aquesta xarxa professional com ara la gestió dels

instruments de col·laboració derivats d'institucions superiors o la col·laboració en la detecció de necessitats i oportunitats. Destacar també que els *“ajuntament poden constituir entitats supramunicipals per a una gestió més eficaç de les accions juvenils”* element fonamental per un ús eficient dels recursos econòmics i tècnics de l'administració.

5.1. ALTRES MODELS DE DESPLEGAMENT

Tot i que el programa SISTEMA JOVE és una proposta innovadora per a l'illa de Mallorca, a altres territoris dels Països Catalans trobem experiències similars basades en la implantació territorial. La majoria d'aquestes iniciatives es basen en l'oferiment i organització de recursos com ara serveis i infraestructures però totes aporten inherentment l'aportació de professionals especialitzats. Entre les diferents iniciatives d'implantació observades podem destacar la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil (XNEC), de Catalunya, el consorci Xarxa Joves.net i, la més recent, la Xarxa Jove, ambdós darrers del País Valencià.

Aquestes iniciatives han estat seleccionades perquè inclouen característiques que poden ser rellevants en el disseny dels criteris objectius i subjectius que han de regir en la sectorització territorial com, també, en l'organització del programa SISTEMA JOVE. A continuació se'n fa una aproximació destacant els punt més rellevants.

El primer d'aquests models a destacar és la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil¹. La XNEC és l'instrument d'organització i coordinació de les oficines i centres d'informació juvenil de titularitat pública de Catalunya. Plantejada per primer cop a la Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut, la XNEC té com a objectiu general l'atenció integral de totes les persones joves catalanes i la implementació de projectes que facilitin els seus projectes d'emancipació. Per fer-ho possible s'estableixen equipaments

¹ A partir d'ara XNEC.

especialitzats per les diferents comarques catalanes i es doten, suposadament, dels recursos humans necessaris.

Sí més no aquest és l'objectiu general de la XNEC, al preàmbul de la llei esmentada es citen diferents motivacions pel seu impuls que superen la seva finalitat. La primera d'aquestes és la necessitat que les [...] *polítiques de joventut siguin tangibles per als joves i per als professionals en aquesta matèria [...]*. En altres paraules, es reconeix la mancança estructural existent que impossibilita el desenvolupament i disseny de polítiques públiques de joventut, i els projectes que es puguin despendre, pel conjunt de la població juvenil catalana. La segona motivació és de caràcter pressupostari i fa referència a [...] *una economitxació dels recursos a partir de la concentració en un únic espai, [...]*. Aquesta idea també es pot identificar en el Catàleg de Serveis de la XNEC, a l'apartat dedicat a les Oficines Joves i la seva relació amb altres serveis existents al territori. Concretament es menciona [...] *la idea de garantir l'aprofitament de recursos i serveis disponibles i evitar duplicitats innecessàries [...]*. La tercera motivació fa referència a la fórmula de treball amb la que s'organitza la xarxa [...] *mitjançant la qual dels poder públics de (han) treballar de manera coordinada per l'emancipació de les persones joves [...]*.

Deixant de banda les motivacions, l'organització estructural d'aquest instrument està pendent de la publicació d'un reglament que la Llei de polítiques de joventut esmenta. Tot i aquesta mancança documental podem extreure la fórmula d'organització de la XNEC a través del seu Catàleg de Serveis. Tota la xarxa es basa en l'organització d'unitats bàsiques d'atenció d'abast comarcal, identificades com a Oficines Joves, i la relació que puguin arribar a establir amb els serveis d'informació municipals també membres de la XNEC per definició. L'abast comarcal de les Oficines Joves implica reconèixer-les com a instruments coordinadors en el seu territori dependents del Servei Comarcal de Joventut. En aquest sentit és important destacar com, de forma indirecta, es reconeix la importància de les diferents realitats del territori i es traspasa la responsabilitat del serveis i els seus professionals des de la Generalitat de Catalunya a unitats territorials de caràcter intermedi com són les comarques. Destacar també, pel que fa a l'organització

interna, la divisió orgànica de les responsabilitats polítiques i les tècniques amb la definició del consell gestor i el comitè tècnic.

La darrera característica destacable més destacable de la XNEC és com s'agrupen les diferents comarques i, per tant, es reparteixen els recursos baix el criteri de població jove i no baix el criteri de població total molt més comú a l'administració.

La segona iniciativa d'interès per aquest treball és el programa XARXA JOVE. Aquesta proposta de la Generalitat Valenciana a través de l'Institut Valencià de la Joventut (IVAJ) té com a finalitat la dotació de professionals de joventut a tots els municipis del País Valencià. Des del seu plantejament inicial a la Llei 15/2017, de 10 de novembre, de polítiques integrals de joventut, la XARXA JOVE es planteja com un instrument definit per llei inclòs dins l'Estratègia Valenciana de la Joventut per *[...] a la implicació de les entitats locals amb [...] la creació d'un sistema de xarxes que ha de permetre la unió de recursos i el treball dels diferents agents.*

Al Pla Concertat de Joventut 2019- 2023: Municipalització de les Polítiques Integrals de Joventut trobam una petita menció a les motivacions que es podrien reduir en, per una banda, apostar per les polítiques de joventut lligades als municipis i, per l'altra, *[...] en la creació de llocs de treball de qualitat, no deslocalitzables i amb valor afegit.* En aquest sentit el mateix document fa molta referència a les condicions d'ocupació i drets laborals de les persones treballadores que han de formar part de la xarxa. Amb aquesta menció explícita als drets laborals es vol presentar la iniciativa XARXA JOVE com, també, un instrument per a la dignificació laboral dels professionals de l'àmbit establint un sou base segons la tipologia de tècnic. Al mateix document i, a mode de justificació de tot el programa, s'afirma que només des del sistema públic es pot garantir l'èxit de polítiques de *[...] prevenció, promoció i participació de la joventut com a eixos per construir una societat inclusiva, democràtica i lliure.*

Centrant-nos en el repartiment de recursos la XARXA JOVE es basa en el criteri de població total dels municipis per designar els recursos humans que requereixen. Aquest criteri s'aplica d'acord a quatre trams o forquilles de població per a municipis i un tercer per a mancomunitats de poblacions superior a 5000 habitants. Un element rellevant d'aquesta aplicació és com el sistema de repartiment inclou un criteri de compensació per a les zones rurals i/o despoblades amb la finalitat de garantir la igualtat d'atenció a les persones joves d'aquests territoris.

Tot i ser una aposta molt ambiciosa de la Generalitat Valenciana no es disposa d'informació referent al sistema de coordinació i estructuració interna d'aquesta entenent que, a causa de la seva recent constitució (2019), encara s'està plantejant i definint aquestes qüestions entre d'altres.

La darrera iniciativa similar a la proposta d'aquest treball és el Consorci JOVES.NET. Aquesta proposta es troba a cavall entre la proposada per la XNEC i la XARXA JOVE en dedicar-se alhora als dos objectius generals de les xarxes esmentades però amb la diferència, i motiu pel qual s'ha volgut fer referència en aquest apartat, que l'impuls no ve per cap norma jurídica superior sinó des del món municipal.

Guardonada per institucions estatals i europees, el Consorci JOVES.NET és la resposta organitzada de vint-i-dos municipis valencians davant les mancances de caràcter estructural de les polítiques locals de joventut respectives. Aquesta associació tècnica de municipis té el seu origen durant els noranta i té com a objectius generals l'abaratiment de costs en el disseny i la implantació de polítiques locals de joventut baix fórmules mancomunades i en la recerca de qualitat d'aquestes. (Consorci JOVES.net,2016)

L'impuls de la dita xarxa de col·laboració municipal l'hem de cercar en l'autoreconeixement per part dels set municipis fundadors en les seves limitacions individuals en l'àmbit de la joventut. Entre les mancances que destaquen hi trobem la manca de tècnics de joventut, el baix pressupost, la falta de recursos i infraestructures,

la falta de repercussió mediàtica de les seves iniciatives i, en conseqüència directa d'aquesta darrera, la falta de consideració de les competències en matèria de joventut dins les polítiques municipals.

Aquesta agrupació autònoma de municipis es finança amb aportacions anuals dels municipis membres i de les ajudes que rep d'altres institucions pel desenvolupament de projectes sectorials o europeus. Els municipis poden subcontractar actuacions extraordinàries pel seu territori el que suposa un suport directe als professionals contractats per cada municipi.

Pel que fa a l'organització interna la xarxa està composta per un ple de caràcter anual amb representació de tots els municipis que hi formen part i on s'avaluen i es decideixen les línies d'actuació i una junta encarregada de l'execució i del dia a dia del consorci. A més d'aquests òrgans representatius el consorci compta amb una comissió tècnica composta únicament per professionals que es reuneix cada dos mesos i comissions professionals sectorials encarregades del desenvolupament de campanyes, activitats, recursos, etc. sobre temàtiques concretes.

L'experiència d'aquesta iniciativa ha permès tant als municipis com als professionals relacionats establir sistemes de funcionament intern d'èxit però també desenvolupar tècniques d'avaluació pròpies basades en indicadors adaptats.

Com s'ha pogut observar els tres programes descrits reconeixen la necessitat de treballar de manera mancomunada per a l'obtenció de majors èxits en la intervenció però també en fer un ús eficient dels limitats recursos disponibles. Esmentar també que, tot i que cada iniciativa s'adapta a la seva realitat, és inevitable adonar-se que totes recauen en la creació d'un instrument supramunicipal que faciliti el desplegament territorial. Una altra qüestió a destacar són els criteris de pertinença i de dotació de recursos a les xarxes respectives, de caràcter poblacional a les dues primeres, i de caràcter econòmic i territorial a la darrera.

Vist aquests models passem a presentar una proposta de desplegament de recursos professionals per a l'illa de Mallorca.

6. DESPLEGAMENT TERRITORIAL DE PROFESSIONALS DE JOVENTUT. *SISTEMA JOVE: UNA PROPOSTA PER A L'ILLA DE MALLORCA.*

6.1. DESCRIPCIÓ GENERAL DEL PROGRAMA SISTEMA JOVE

La política pública instrumental que es planteja a continuació intenta ser una primera aportació per a la superació del context de mancances que l'àmbit de la joventut mallorquí presenta després d'anys de falta d'impuls i lideratges. Baix aquesta premissa la iniciativa SISTEMA JOVE es planteja com una de les estratègies per deixar enrere, almenys a l'àmbit territorial en la qual s'emmarca, la idea social que les polítiques de joventut són únicament l'establiment de programacions d'activitats d'oci i/o prevenció i actes culturals dirigits a un sector poblacional.

Segons el TERMCAT a les Ciències Socials s'entén com a Programa el conjunt de tasques organitzades per a assolir uns resultats previstos, que inclou els mitjans necessaris, l'adjudicació de responsabilitats i els terminis que cal complir. Tenint en compte aquesta definició i les característiques que als següents apartats es descriuen, aquesta proposta compleix els requisits – estructuració, definició d'objectius, lideratges, fórmules de coordinació, etc. – per poder ser classificada baix el concepte indicat. El programa SISTEMA JOVE es planteja, per tant, com una proposta d'eina essencial en la vertebració professional però també en la creació de dinàmiques favorables per l'anàlisi qualitatiu i quantitatiu, la formació en matèria de joventut dels agents implicats o la creació d'un sostrat de professionals des d'on impulsar un canvi de paradigma a l'àmbit de la Joventut.

Tot i que al llarg dels apartats anteriors s'han anat avançant diferents aspectes del programa SISTEMA JOVE es creu necessari fer una aproximació de caràcter general.

El primer a definir és el lideratge de l'acció. A l'apartat anterior s'ha fet referència al marc normatiu actual en matèria de Joventut i Lleure a les Illes Balears i ha quedat justificat que els consells insulars, en aquest cas el de Mallorca, són la institució competent i, per tant, la responsable de desenvolupar l'acció i el seu bon ús. A més d'aquesta evident

responsabilitat competencial, és important esmentar la proximitat que com a institució intermèdia presenten els Consells Insulars entre els contextos locals i l'autonòmic moltes vegades allunyats tant en els plantejaments i com en les respostes a determinades qüestions. Aquesta posició d'ajuntament d'ajuntaments del Consell Insulars és el que també suposaria un valor afegit per resoldre a favor del lideratge plantejat.

El programa SISTEMA JOVE es planteja com una estratègia per a la dotació mancomunada de tècnics generalistes de joventut² als municipis de Mallorca. Amb la figura professional esmentada es cerca, per una banda, superar les limitacions que a l'àmbit de la Joventut existeixen i, per altra, forçar l'aparició d'una xarxa professional renovadora, ben estructurada i coordinada a nivell municipal i insular.

El desplegament d'aquesta xarxa es realitzaria mitjançant la divisió en sectors o zones d'atenció del qual formarien part un nombre concret de municipis. La divisió i configuració d'aquests sectors s'aconsegueix amb l'aplicació de criteris creats *ad hoc* amb la finalitat que responguin a les necessitats que l'àmbit necessita i la varietat de realitats locals que es poden trobar actualment a l'illa de Mallorca. Esmentar que la identificació de les agrupacions territorials baix el concepte de *sectors o zones d'atenció* no és casual. Amb aquesta nomenclatura se cerca, des del seu plantejament, fer valer la importància i la rellevància de la tasca que des de cada agrupació territorial resultant es pot arribar a realitzar per a millorar les condicions de vida i les trajectòries vitals de les persones joves entenent que l'atenció cap aquest col·lectiu poblacional es tracta, també, d'una funció bàsica i inherent del sistema de benestar.

Aquest programa vol evitar acabar com una simple definició dels recursos professionals necessaris i, en molt de casos, inexistents de Mallorca sinó que vol ser una primera passar per a l'organització i professionalització del sector públic dedicat a la Joventut. Per evitar aquest risc el programa SISTEMA JOVE preveu l'establiment de fórmules de coordinació

² Aquesta classificació s'ha extret de la publicació *Polítiques locals de Joventut* (Montes i Sala, 2009).

internes però també de formació continua per a les persones designades a cada sector. D'aquesta manera s'aconsegueix abordar qüestions que, tot i no ser l'objectiu principal d'aquesta eina, la travessen com ara la manca de dinàmiques d'anàlisi de dades, la investigació i aplicació de noves metodologies o l'establiment de sistemes d'avaluació i indicadors de qualitat de les polítiques de joventut.

Aquesta voluntat de vocació orientadora que es vol transmetre amb el programa SISTEMA JOVE exigeix uns principis d'actuació que permetin centrar-se més en el *com* es vol aconseguir que en el *que*. En aquest sentit cab destacar els principis de corresponsabilitat o coordinació entre institucions implicades i entre el personal tècnic responsable en la presa de decisions i l'èxit de la iniciativa; els principis de professionalització tant en la posada en valor de les tasques realitzades des de les àrees de joventut i les zones d'atenció com en la responsabilitat dels professionals de planificar, desenvolupar i avaluar a partir de fórmules objectives d'anàlisi de la realitat amb la qual han de treballar; i el d'atenció a la diversitat del col·lectiu jove per garantir la igualtat d'oportunitats i la mobilitat social ascendent.

6.2. OBJECTIUS

A la justificació i contextualització d'aquest treball s'ha fet una presentació de l'evolució i situació de l'àmbit de la joventut, de les mancances que es poden trobar actualment i de la divisió competencial entre institucions existent. La descripció resultant no cerca reproduir una fotografia de caos ni un sentiment d'abatiment sinó mostrar les mancances actuals i la necessitat d'afrontar-les mitjançant una anàlisi crítica i realista que permeti l'actualització o la creació de noves eines d'intervenció que facilitin apropar-se a la solució i la millora de tot l'àmbit.

Amb aquesta finalitat es plantegen els tres objectius de la iniciativa SISTEMA JOVE perquè, a més de les fites a assolir, suposin una millora general de l'àmbit professional de la Joventut. Els objectius generals són:

1. Garantir la presència de professionals en matèria de Joventut a tots els municipis de Mallorca per l'articulació i desenvolupament de polítiques locals de joventut.

Aquest objectiu és la premissa sobre la qual se sosté el programa SISTEMA JOVE. Entenem l'àmbit local com la realitat directa de les persones joves i on les polítiques de joventut, tant afirmatives com de transició, tenen un impacte superlatiu a causa de la capacitat indissoluble d'interlocució i acompanyament directe de les persones joves per a l'assoliment de les trajectòries personals escollides (Montes, 2009). Amb aquesta idea com a punt de partida és imperatiu dotar els municipis amb mitjans humans necessaris perquè puguin desplegar les accions en joventut necessàries als seus contextos.

A més a més, la proposta SISTEMA JOVE cerca garantir la presència de serveis i professionals per facilitar, a més dels seus objectius, la visibilitat de les àrees tant quan es duu a terme algun tipus d'acció com quan no. Entenem que el del paper professional dins el diàleg institucions – Joventut no pot ser obviat ni suprimit, ja que sense aquesta capacitat transmissora a cavall entre les dues realitats es perd el sentit la política de joventut: l'empoderament de les persones joves a les seves trajectòries i a les seves realitats.

Cal dir que no s'ha d'entendre a aquesta presència professional com a objectiu presència física a tots els municipis, sinó el com el fet garantir un mínim de presència a tots els municipis atenent a criteris de distribució i la realitat que els recursos, tampoc els humans, no són il·limitats.

2. Crear una xarxa professional que faciliti l'anàlisi, la implementació i l'avaluació de polítiques insulars.

Que el programa SISTEMA JOVE s'ha de mantenir des de la institució insular es justifica, a més de l'objectiu anterior, pel fet que la manca de professionals al territori suposa la impossibilitat d'implementació de polítiques insulars de

joventut o que en molts de casos tengui un caràcter molt superflu quedant acotades dins un radi d'influència que podríem definir com a àrea metropolitana.

La presència i coordinació del personal del programa SISTEMA JOVE ha de garantir que les actuacions insulars en matèria de Joventut també responguin a les necessitats locals, que aquestes s'implementin de la forma correcta i que es pugui avaluar el seu impacte al conjunt de la Joventut.

Esmentar també que el desplegament ha de suposar una actualització en l'establiment de metodologies de treball que facilitin la bona praxi professional com són la recollida i transmissió d'informació a serveis i organismes supramunicipals com ara l'Observatori Balear de la Joventut.

3. Fomentar la creació i manteniment d'un sostrat actiu de professionals de joventuts.

Aquest tercer objectiu sobrepassa les competències i funcions de qualsevol administració però, entre altres agents, aquesta també n'és responsable. L'àmbit professional de la Joventut, almenys a Mallorca, està format per molt poques persones, totes elles de diferents categories, fórmules de contractació i origen acadèmic. Aquesta diversitat laboral, que podem definir com a precarietat, en el sector provoca que sigui extremadament difícil constituir dinàmiques de col·laboració, cooperació i intercanvi d'informació entre professionals a un àmbit on aquestes actituds haurien de ser bàsiques.

El programa SISTEMA JOVE cerca també ser una oportunitat per l'establiment de llocs de treball de qualitat que facilitin el manteniment dels llocs de treball de manera perllongada en el temps evitant la ruptura de les dinàmiques esmentades i, alhora, la generació d'un sostrat professional preocupat i motivat per la millora a l'àmbit de la Joventut.

6.3. CRITERIS DE DIVISIÓ TERRITORIAL I PROJECCIÓ SOBRE L'ILLA DE MALLORCA.

A continuació, vistes les necessitats de recursos professionals de Mallorca, els objectius generals i específics del programa SISTEMA JOVE i els sistemes de desplegament similars a altres territoris dels Països Catalans, es fa una proposta de criteris per l'establiment dels sectors o zones d'atenció. Aquests criteris pretenen ser els més acurats possibles per a la seva aplicació en matèria de joventut i volen defugir de la simple i estreta distribució poblacional proposada a altres publicacions de planificació de desplegament territorial o d'organització de serveis i professionals.

Amb l'intent d'anar una mica més enllà del criteri poblacional total es proposa que per a la definició dels sectors o zones d'atenció es dugui a terme l'aplicació de tres criteris concrets: la població juvenil de cada sector proposat, el centre educatiu de secundària i batxillerat de referència del municipi i les relacions existents entre municipis limítrofs.

Abans però de començar a descriure els criteris cal indicar i explicar les característiques indispensables que han de tenir per poder ser considerats en el procés de sectorització de les zones d'atenció en matèria de Joventut. Aterrant: els criteris han de ser flexibles, actualitzables i avaluable.

Els criteris de desplegament no es presenten ni s'han d'entendre com a línies fixes i inamovibles sobre les quals fer quadrar tota la diversitat de contextos i característiques pròpies de tots els municipis, si no aquests poden ser observats i aplicats com a estratègies adaptables a cada conjunt de realitats locals. L'aplicació flexible dels criteris s'ha de dur a terme fent una anàlisi de les oportunitats de cada municipi i sobre aquestes establir una agrupació que permeti el desenvolupament dels factors que facin avançar tant l'organització com l'arrelament de les polítiques i accions en joventut.

Un segon factor fonamental que han d'incloure els criteris de definició de sectors és la capacitat de ser actualitzables al llarg del temps. Perquè això sigui possible cal establir una periodicitat que permeti tenir una perspectiva temporal prou ample d'aplicació per

a cada criteri perquè, a mesura que les necessitats i contextos de cada sector o dels municipis que l'integrin vagin canviant, poder redefinir si escau la els sectors.

Finalment també han de ser avaluable. Els criteris s'han de poder mesurar al llarg de períodes temporals determinats per poder corroborar, o no, que l'aplicació desenvolupada va ser i és la més idònia i que els recursos destinats han estat una ajuda per al desenvolupament i l'acompliment dels objectius de cada sector o zona d'atenció.

Criteris de definició de sectors o zones d'atenció

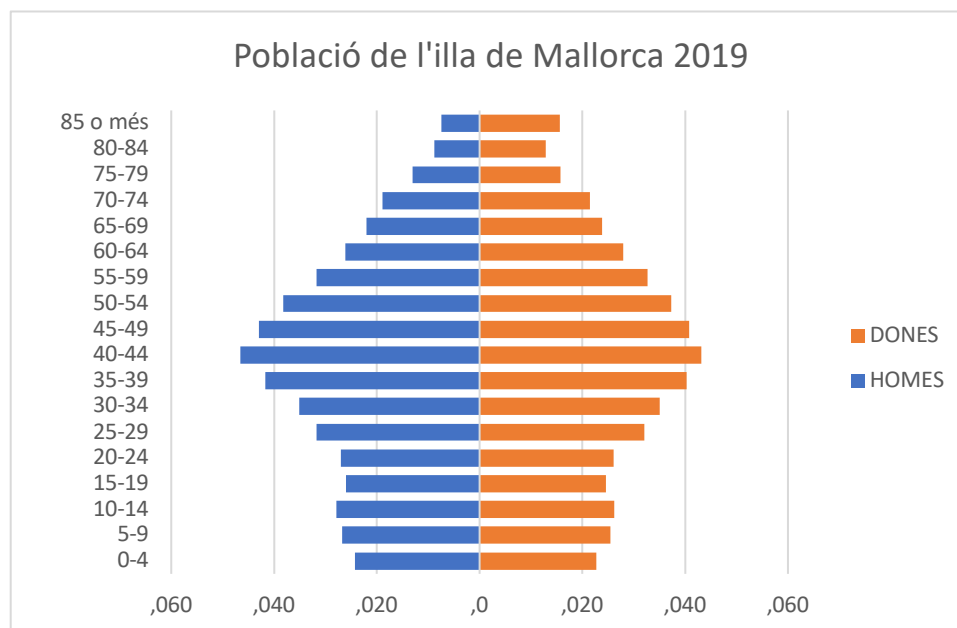
Vistes les característiques fonamentals passem a la definició dels criteris. El primer criteri, que des d'una perspectiva professional de l'àmbit de la Joventut podríem considerar com el més rellevant, és el de centres educatius de secundària i batxiller de referència. Entenem la socialització com el procés vivencial mitjançant el qual els humans assumim els rols i pautes de comportament social amb la interacció de diferents agents socialitzadors. Durant la primera joventut o adolescència es produeix la pèrdua d'importància i resignificació de la família com agent socialitzador enfront del grup d'iguals i, en conseqüència, dels espais on els joves interaccionen amb ambdós grups. (Silva, 2007) Des d'aquest punt de vista és evident que, parlant d'adolescents i joves, els espais on aquests es relacionen són espais d'especial interès per la planificació de polítiques de joventut i per la intervenció socioeducativa, sobretot tenint en compte que els centres educatius de secundària són l'espai on trobam un nombre més elevat de joves durant el nombre més gran d'hores de la setmana (Montes, 2000).

Baix aquests dos arguments es proposa identificar el o els centres educatius de secundària i batxillerat de referència de cada municipi amb l'objectiu de fer una primera projecció de sectors o zones d'atenció. Amb aquest criteri es fa un exercici de rendibilització d'esforços i recursos, a més d'establir un marc geogràfic concret i conegut per altres agents implicats a les polítiques de joventut com ara institucions, famílies o els mateixos joves. Un altre aspecte positiu és que també facilitam que l'equip tècnic tenguí

un espai físic definit de referència per a l'anàlisi i la intervenció i evitam caure l'error de classificar a l'alumnat segons el seu municipi d'origen dins un mateix centre educatiu.

Tenint en compte característiques esmentades a principi del text indicar que la capacitat d'actualització es basaria a parar atenció a l'aparició o unificació de centres o en l'atenció a possibles centres d'educació unificada, el criteri de flexibilitat vendria marcat per la presència en el centre d'alumnes en programes fora de l'educació obligatòria – batxillerat, FP, etc. – als quals també s'ha de garantir l'atenció i el d'avaluació s'hauria d'analitzar d'acord a les oportunitats d'intervenció aprofitades i facilitades per aquesta divisió territorial de caràcter tècnic.

El segon criteri, indispensable per definir el nombre d'efectius tècnics a destinar a cada sector, és el total de població juvenil. De forma general les publicacions dedicades a la planificació de polítiques locals de joventut es basen en una distribució de recursos, siguin humans, instal·lacions i/o serveis, depenent del total de població. El criteri poblacional total, tot i ser un criteri objectiu simple i molt utilitzat dins l'administració a l'hora de parlar de Joventut és important matisar-lo ja perquè dona per fet una distribució poblacional preestablerta i no té en compte les característiques generacionals del territori. Per no caure en aquest parany sobretot en societats envellides com les occidentals és interessant fixar-se en el nombre total de joves per municipi o, en el nostre cas, per cada sector o zona d'atenció. En base en aquest segon criteri poblacional ens estam assegurant que els recursos estan al territori on hi ha les persones joves.

Representació poblacional de l'illa de Mallorca. Com es pot observar la població de Mallorca dibuixa al gràfic una piràmide de població regressiva. Aquest tipus de representacions són comunes a les societats occidentals mediterrànies on la taxa de natalitat és inferior a la taxa de mortalitat. **Font: IBESTAT. Elaboració pròpia.**

Tenint en compte el raonament anterior es preveu la creació d'unes forquilles de població juvenil de cada sector o zona d'atenció per a la distribució dels recursos humans. Les forquilles s'articularien baix la premissa que una població superior a 1500 joves requereix l'atenció i presència al territori d'un tècnic de joventut³ de manera exclusiva i a jornada completa.

Es proposen les següents forquilles i assignació de recursos humans:

Població jove per sector	Recursos humans
Menys de 1500 joves	1 tècnic a 20 hores setmanals
Entre 1501 i 3000 joves	1 tècnic a jornada completa
Entre 3001 i 5500 joves	1'5 tècnics a jornada completa
Més de 5501 joves	2 Tècnics a jornada completa

³ A l'apartat 5.4 es desenvolupa el seu perfil professional, funcions i competències necessàries.

A més de ser un criteri més adaptat a les persones a les quals s'ha d'atendre, el criteri de població juvenil per sector compleix els requisits per poder ser considerat un criteri objectiu. En aquest sentit es valora el present criteri com a flexible, ja que ha de permetre una aplicació especial a sectors que a causa a les seves característiques es considerin d'especial atenció i, per tant, sigui interessant l'aplicació dels recursos d'una forquilla superior o, fins i tot, en la desviació dels recursos de tot un sector a un municipi en concret d'aquest. Les característiques d'actualització i d'avaluació estan garantides entenent que la primera es pot dur a terme mitjançant el seguiment anual dels padrons municipals i la segona en relació amb els objectius assolits o avançats de l'Estratègia de Joventut de cada sector.

El tercer i darrer criteri té un caràcter molt més temporal i subjectiu i faria referència al pes de les relacions preexistents entre municipis limítrofs. En altres paraules, parlar especial atenció a les relacions i col·laboracions prèvies en altres matèries – comerç, esports, mobilitat, igualtat, etc. – entre municipis observant-les com a oportunitats des d'on construir noves relacions i projectes, en aquest cas de joventut. Aquest criteri, doncs, es basa en la idea que la feina conjunta entre grups amb els mateixos objectius, en aquest cas municipis, genera relacions de confiança entre les parts fent que aquestes es vegin com a corresponsables de l'èxit de l'acció o de l'assoliment dels objectius compartits. Baix aquesta premissa entenem que el treball conjunt entre municipis per un objectiu comú suposa un enriquitment dels contextos municipals a causa de la construcció de relacions i sinergies, gairebé de caràcter personal, que en cap cas podem passar per alt. Obviar aquestes realitats seria desapropiar un enorme capital social intangible molt útil per la construcció de projectes mancomunats com el que representa el SISTEMA JOVE.

Indicar que aquest criteri també s'adaptaria als requisits que s'han marcat a l'inici d'aquest apartat. Per una banda la flexibilitat seria definida per la capacitat, en cas d'existir aquestes relacions, de fer valer aquest criteri sobre els altres a contextos on la seva aplicació ajudi a assegurar una millor atenció de la població jove d'un municipi o un

sector determinat. La capacitat d'avaluació incidiria en la valoració de la relació preexistent, és a dir en no considerar qualsevol mena de col·laboració com una relació de qualitat suficient per poder fer valer aquest criteri sobre els altres. S'ha d'entendre com a relació de qualitat aquelles que hagin pogut ser sostingudes en el temps i de les que els seus resultats hagin estat positius al desenvolupament de polítiques locals de tots els municipis implicats. Finalment esmentar que les relacions i col·laboracions entre municipis, tot i que moltes poden ser perllongades en el temps, responen a molts de factors externs i interns que condicionen el seu manteniment. En aquest sentit és evident que és necessari que el criteri, per la seva bona aplicació, tengui prevista una actualització sobre el manteniment d'aquestes relacions o si és convenient mantenir l'aplicació d'aquest.

Projecció dels criteris sobre l'illa de Mallorca

Plantejats els criteris escollits pel desplegament territorial del programa SISTEMA JOVE es proposa dur a terme la seva aplicació a tall d'exemple.

Primer es proposa treballar amb el criteri de centre educatiu de secundària i batxillerat de referència. El que interessa esbrinar és a quins municipis trobem aquests centres educatius, els municipis des d'on prové l'alumnat si és diferent al del centre i, en menor mesura, el nombre d'instituts existents. Segons la informació referent a la planificació i ordenació de centres educatius de les Illes Balears obtinguda de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca la distribució és la següent:

MUNICIPI	Nº IES PÚBLIC	REP ALUMNAT DELS MUNICIPIS
Alcúdia	2	-
Andratx	1	Estellencs

Artà	1	-
Binissalem	1	Consell i Alaró
Calvià	3	-
Campos	1	Ses Salines
Capdepera	1	-
Esporles	1	Banyalbufar, Puigpunyent i Valldemossa
Felanitx	1	-
Inca	2	Selva, Mancor de la Vall i Lloseta.
Llucmajor	2	Algaida
Manacor	3	St. Llorenç des Cardassar
Marratxí	2	-
Muro	1	-
Palma	19	-
Pollença	2	-
Porreres	1	Montuiri , Vilafranca,
Sa Pobla	2	Buger i Campanet
Sta. Margalida	1	-
Santa Maria	1	Sta. Eugènia
Santanyí	1	-
Sineu	1	Sencelles, Costitx, Lloret de Vistalegre, Sant Joan, Petra, Ariany Maria de la Salut i Llubí
Sóller	1	Bunyola
Son Servera	1	-

Font: Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca. Informació recuperada el 10 de juny de 2020 de <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=2615197&coduo=36&lang=ca>. Elaboració pròpia.

Aquest primer criteri ens permet fer una aproximació bastant acurada de la majoria de zones d'atenció així com observar els municipis que exerceixen d pols d'organització de serveis.

El següent que es planteja aplicar és el criteri de les relacions i sinergies existents entre municipis limítrofs. A la projecció que ara es realitza només troba destacable modificar l'agrupació de zona d'atenció del municipi d'Algaida. Aquest municipi lligat amb el primer criteri al municipi de Lluçmajor manté més llaços i sinergies amb municipis amb característiques poblacions i socials similars com són Montuïri, Porreres o Vilafranca a més de projectes mantinguts en el temps.⁴ En una aplicació real d'aquest criteri seria necessari una recerca amb més profunditat que tengués en compte la informació proporcionada pels municipis amb finalitat de valorar objectivament les oportunitats de col·laboració o el seu rebuig.

Una altra qüestió a tenir en compte en l'aplicació d'aquest criteri són les dinàmiques, sinergies i influències que es generen a l'àrea metropolitana de qualsevol ciutat. A Mallorca l'àrea metropolitana està configurada pels municipis de Palma, Calvià, Marratxí i Lluçmajor. Les influències entre aquests municipis, la quantitat de serveis públics compartits – mobilitat, recollida de fems, unitats sanitàries, entre d'altres – que sobrepassen els límits dels municipis que la componen o la idiosincràsia de caràcter urbà d'aquestes localitats es creuen motius més que suficients per no incloure aquesta zona dins el programa SISTEMA JOVE. La quantitat d'especificitats i característiques d'aquests municipis així com el gran gruix de població juvenil a atendre requereixen eines i estratègies específiques que sobrepassen l'objectiu d'aquesta proposta.

El resultat de l'aplicació d'aquest criteri suposaria la configuració de quinze sectors o zones d'atenció.

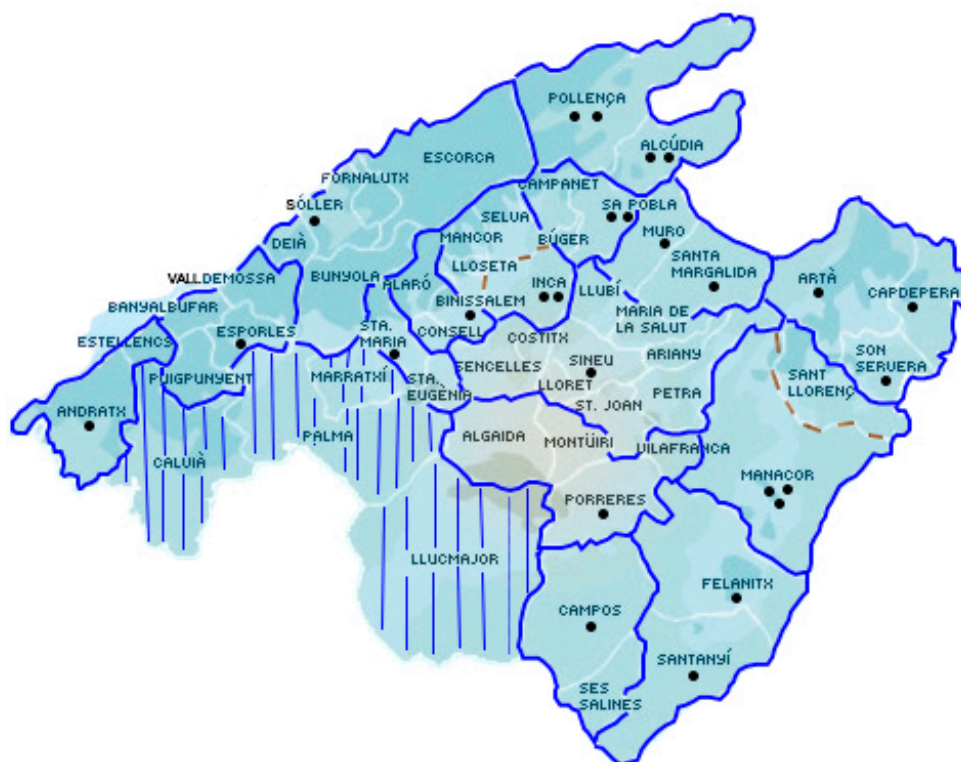
	MUNICIPIS
SECTOR 1	Andratx; Estellencs

⁴ A mode d'exemple <https://www.facebook.com/MercatitinerantDissabtesdePAMaPAM>

SECTOR 2	Esporles; Puigpunyent; Banyalbufar; Valldemossa
SECTOR 3	Deia; Sóller; Bunyola; Escorca; Fornalutx
SECTOR 4	Pollença; Alcúdia
SECTOR 5	Sta. Maria; Sta. Eugenia
SECTOR 6	Alaró; Binissalem; Consell
SECTOR 7	Inca; Selva; Mancor; Lloseta
SECTOR 8	Buger; Campanet; Sa Pobla
SECTOR 9	Algaida; Porreres; Montuïri; Vilafranca
SECTOR 10	Sineu; Sencelles; Costix; Lloret; Sant Joan; Petra; Ariany; Maria de la Salut; Llubí
SECTOR 11	Muro; Sta. Margalida
SECTOR 12	Campos; Ses Salines
SECTOR 13	Felanitx; Santanyí
SECTOR 14	Manacor; St. Llorenç
SECTOR 15	Artà; Son Servera; Capdepera

La seva visualització sobre el mapa seria la següent⁵:

⁵ **Llegenda:** En groc, zona metropolitana. Els punts corresponent als centre educatius de secundària i batxiller de referència de cada sector i el seu nombre (1 punt, un centre; 2 punts, dos centres;...). Les línies vermelles ressalten els sectors 7 i 14 (explicats al següent criteri).

Per últim el darrer criteri a aplicar és el criteri de població juvenil. Un cop definides les zones d'atenció segons la ubicació dels centres d'educació secundària i les sinergies municipals existents cal observar el nombre de població juvenil de cada sector per definir els recursos necessaris que s'hi destinaran. Tenint en compte el padró municipal de 2019⁶ la distribució de recursos humans seria la següent:

	MUNICIPI	POBLACIÓ JOVE	Nº TGJ ⁷	OBSERVACIÓ
SECTOR 1	Andratx; Estellencs	1.839	1	-
SECTOR 2	Esporles; Puigpunyent; Banyalbufar; Valldemossa	1.424	0'5	-
SECTOR 3	Deià; Sóller; Bunyola; Escorca; Fornalutx	3.476	1	-

⁶ Font: IBESTAT

⁷ Cada 0'5 equival mitja jornada. 1'5 equivaldria a una jornada completa i mitja més.

SECTOR 4	Pollença; Alcúdia	5.370	1'5	-
SECTOR 5	Sta. Maria; Sta. Eugenia	1.356	0'5	-
SECTOR 6	Alaró; Binissalem; Consell	2.748	1	-
SECTOR 7	Inca; Selva; Mancor; Lloseta	7.331	2	Inca: 5651
SECTOR 8	Buger; Campanet; Sa Pobla	2.733	1	-
SECTOR 9	Algaida; Porreres; Montuïri; Vilafranca	2.477	1	-
SECTOR 10	Sineu; Sencelles; Costix; Lloret; Sant Joan; Petra; Ariany; Maria de la Salut; Llubí	2.840	1	-
SECTOR 11	Muro; Sta. Margalida	3.171	1'5	-
SECTOR 12	Campos; Ses Salines	2.221	1	-
SECTOR 13	Felanitx; Santanyí	4.850	1'5	-
SECTOR 14	Manacor; St. Llorenç	9.038	2	Manacor: 7719
SECTOR 15	Artà; Son Servera; Capdepera	5.554	2	-

Amb l'aplicació del criteri poblacional es distribuïrien un total de setze professionals de joventut amb la categoria de tècnic generalista de joventut a jornada completa i cinc mitges jornades.

D'aquesta distribució cal, però, indicar dues qüestions: la primera referent als sectors 7 i 14. Ambdues zones d'atenció tenen una població molt superior a 5.501 joves, 7.331 i 9.038, respectivament i, per tant, obtenen dos tècnics cada una. Aquesta elevada població juvenil es deu a que a les localitats d'Inca i Manacor són capitals de comarca. Tot i que en aquest exercici els hi són assignats els recursos humans proposats, cal esmentar que en una aplicació real seria interessant desenvolupar sistemes correctius per aquest dos sectors. Els municipis com Inca i Manacor, els dos amb una població total superior als trenta mil habitants, han de tenir, inexcusablement, recursos humans destinats a la població jove dels seu municipi, de no ser així s'ajuda a transmetre la idea de que les polítiques de joventut són prescindibles o d'un segon nivell d'importància. Una opció correctiva seria destinar més del 50% dels recursos assignats als altres municipis del sector o, una altra opció, només tenir en compte la població juvenil dels municipis amb els quals comparteixen zona d'atenció redefinint la distribució recursos segons les forquilles proposades.

La segona qüestió que requereix criteris de correcció són les mitges jornades. Al llarg d'aquesta proposta s'ha posat sobre la taula la voluntat de crear una xarxa professional amb condicions laborals dignes i, també, sostinguda en el temps. En aquesta segona qüestió cal valorar l'aplicació de sistemes correctius per allargar o redefinir aquestes mitges jornades, ampliant les hores de contractació, en el cas de tenir poblacions juvenils inferiors a 1500 joves o redefinint els recursos econòmics a altres recursos o serveis de joventut a les zones d'atenció amb una població juvenil entre 3001 i 5000 joves.

6.4. EL PERFIL PROFESSIONAL DEL PROGRAMA SISTEMA JOVE

El programa SISTEMA JOVE es basa en la idea difosa pel formador i divulgador Pep Montes (2009) que sense professionals de Joventut, junt altres agents, no es poden fer polítiques de Joventut. Amb aquesta idea com a punt de partida, cal demanar-se quina és la categoria i perfil professional que aquesta iniciativa necessita per poder dur-se a terme amb èxit.

Abans però d'iniciar aquesta aproximació cal apropar-se al perfil professional genèric que actualment trobam a Mallorca.

A diferència que a Catalunya i altres territoris de l'Estat espanyol, les figures professionals de joventut a l'àmbit municipal es comencen a identificar de manera més tardana dins l'administració local mallorquina, gairebé 10 anys més tard, al voltant dels anys 2000, però seguint el mateix full de ruta. Aquests professionals sobretot tenien el perfil d'informadors juvenils però, a la pràctica, la seva figura va anar virant cap a la de dinamitzadors d'espais o casals de joventut fins a arribar la indefinició actual. (Polítiques locals de joventut de les Illes Balears, 2002)

Actualment, segons l'estudi impulsat per l'OBJOVE (2018) sobre els perfils professionals de joventut de les Illes Balears, s'ha posat sobre la taula que des de l'àmbit públic és des d'on es duen a terme la majoria de programes i projectes però, així i tot, una gran part

dels professionals de joventut estan subcontractats per empreses o entitats prestadores de serveis a la joventut. Concretament només el 57% forma part de l'administració. Aquestes dades prenen cos si les creuem amb la informació obtinguda amb l'informe final del Diagnòstic de Serveis Municipals de Joventut, impulsat per la Direcció Insular de Joventut del Consell de Mallorca, on es constata que més 85% dels professionals es dediquen a tasques de dinamització i/o programació d'activitats d'oci juvenil. (Pons, M., Pastrana, V., Navarro, MM., 2018. Inèdit). Amb aquest context és necessari indicar que, a més de l'afirmació anterior, els professionals de joventut actuals creuen que la seva tasca té poca visibilitat i que la indefinició de les tasques junt la diversitat de funcions i perfil són l'element clau en la precarització laboral de l'àmbit. Esmentar que si comparem la situació balear amb altres realitats, com l'exposada per l'associació Catalana de Professionals de Joventut el 2005 a l'estudi *El Perfil dels professionals de les polítiques de Joventut. Del retrat al repte*, podem observar que no s'ha avançat de manera decidida en la definició laboral de l'àmbit de la Joventut en més de deu anys i se segueixen reproduint mancances i indefinicions.

A la situació descrita s'ha de sumar la varietat de formació reglada i la gran diferència de categories professionals que podem trobar per a una mateixa figura professional. Tot i aquesta diversitat podem establir similituds pel que fa al nivell formatiu, el 67% diu tenir formació universitària relacionada amb matèria social o humanitats, la possessió d'experiència dins el lleure educatiu el que sembla ser una dinàmica constant també a les Illes, i la necessitat de rebre formació especialitzada en l'àmbit de les polítiques de Joventut.

Deixant de banda l'anàlisi de la situació professional actual de les Illes Balears i Mallorca passem a definir el perfil professional que la iniciativa SISTEMA JOVE cerca cobrir.

Com s'ha esmentat en línies anteriors a Mallorca existeix una mancança evident de la figura de Tècnic Generalista de Joventut. Aquesta figura professional és l'encarregada de planificar, dirigir la implementació i avaluar els resultats dels programes i projectes en un

àmbit territorial determinat. Com a tècnic de referència de l'àmbit sobre la seva figura recau l'anàlisi i la interpretació del context i les necessitats juvenils així com la coordinació dels serveis amb l'objectiu de garantir l'atenció total de les persones joves (Montes, 2009). Aquestes funcions i responsabilitats generals condueixen per definició a l'establiment com a mínim d'aquesta figura dins la categoria de tècnic de grau superior de l'Administració.

A més de formació acadèmica superior la figura de Tècnic Generalista de Joventut que es planteja per al programa SISTEMA JOVE requereix d'unes competències laborals i coneixements específics per poder afrontar les diferents tasques que es plantegen. Pel que fa a les competències laborals i coneixements específics podem destacar les següents (Soler; Feu; Fullana; Pallisera; Planas; i Vila,2002):

1. **Capacitat de treball en equip:** La figura de Tècnic Generalista de Joventut té adjuntes les funcions de coordinació tant amb els altres professionals de joventut present a les zones d'atenció com amb els tècnics de les altres àrees dels ajuntaments. Aquesta varietat de perfils i rols amb els quals ha de treballar requereix que la persona encarregada de desenvolupar aquesta tasca pugui formar part d'un equip de feina amb diferents tasques i responsabilitats. Aquesta capacitat agafa especial rellevància en aquesta iniciativa entenent que haurà de coordinar-se amb diferents agents i serveis municipals alhora.
2. **Iniciativa personal:** És molt probable que la persona designada per un sector o zona d'atenció es trobi davant un context d'inexistència total d'iniciatives o dins dinàmiques de repetició constant de les mateixes accions i projectes. Aquestes situacions requeriran un esforç més dedicat i metòdic per part de la persona designada per poder anar introduint altres formes de treballar o iniciatives. Cal esmentar que la persona encarregada d'un sector amb els contextos anteriors no estarà aïllada, sinó que s'ha de fer acompanyar per les regidories de Joventuts del

sector i de les comissions tècniques generals i comarcals per poder avançar amb èxit evitant sempre possibles frustracions laborals.

- 3. Formació específica de l'àmbit i del món associatiu juvenil:** L'especificitat i, alhora, diversitat del sector poblacional amb el qual s'ha de treballar requereix que les persones que assumeixin la responsabilitat de Tècnic Generalista de Joventut a cada sector o zona d'atenció tinguin coneixements bàsics en matèria de joventut i lleure. Aquesta necessitat competencial queda reflectida a l'estudi esmentat de l'OBJOVE on indica el 78% dels professionals té formació específica -sobretot en el lleure – i que el 85% se segueix formant pel seu compte.

En aquest sentit és necessari reflectir en aquesta proposta que s'hauran d'establir estratègies de formació paral·leles al programa SISTEMA JOVE per garantir l'adquisició d'aquesta competència laboral.

- 4. Capacitat per a l'elaboració, disseny i avaluació de programes i serveis:** La figura professional plantejada requereix indiscutiblement la implementació de la funció d'anàlisi de la realitat. Aquesta tasca requereix coneixements relatius a tècniques i metodologies d'anàlisi que facilitin la presa de decisions objectives per la projecció i implementació de polítiques i serveis sobre les zones d'atenció.

Per acabar amb aquest apartat esmentar que les competències i coneixements específics descrits fan referència a allò professionalment necessari però és evident que, a causa del grup generacional amb el qual treballam, no són suficients. Com a professionals de joventut a més de *saber fer* i *saber com* és fonamental que les persones responsables de cada agrupació territorial tinguin actituds que facilitin el seu dia a dia amb les persones joves i la resta de professionals de l'àmbit. En altres paraules que tinguin la capacitat de *saber ser*. La tasca de tècnic de joventut té implícita la millora de la realitat de les persones joves i, en segon pla, de la societat en general el que requereix que totes les

accions s'emmarquin baix valors ètics coherents, com la solidaritat, la cooperació, la igualtat i el respecte a la diversitat, entenent sempre que la seva tasca és un servei bàsic per a la totalitat de les persones joves. L'elaboració d'un codi deontològic a l'àmbit és una qüestió pendent a resoldre i que hauria d'anar associada als processos de classificació de perfils i competències laborals que es reclamen.

6.5. FÓRMULES D'ORGANITZACIÓ I COORDINACIÓ TERRITORIAL

Definit sobre plànol les zones d'atenció i el perfil professional de les persones assignades, cal indicar quina és l'estructura organitzativa que es proposa per un bon funcionament intern del programa SISTEMA JOVE. Esmentar que, com qualsevol estructura organitzativa i de coordinació, la definició definitiva només es pot donar un cop implantada l'eina i reajustant les necessitats i possibilitats que ofereix.

Pel que fa a l'estratègia d'organització es planteja mitjançant un sistema comissions de treball. Cada comissió respon a l'àmbit territorial – insular o de sector – al qual afecten les decisions d'intervenció que es puguin arribar a prendre i al vessant tècnic o polític de d'aquesta. D'àmbit insular al de zones d'atenció trobem:

- 1. Comissió Tècnica General (CTG):** Aquest espai anual de caràcter tècnic té com a àmbit d'actuació el territori insular. Està compost per totes les persones que desenvolupen les tasques de tècnic de joventut del SISTEMA JOVE a cada sector més les dues persones responsables del programa del Servei Insular de Joventut del Consell de Mallorca i, en darrer cas, la persona que n'ocupi la responsabilitat política del servei.

Els seus objectius principals són la definició i avaluació de les estratègies per la implantació de les polítiques insulars de joventut, la formació dels professionals i l'avaluació del programa. Aquesta comissió també es planteja com un espai obert on els o les tècniques de cada sector puguin dur a terme un intercanvi

d'informació i coneixements de manera informal amb la finalitat de propiciar la creació d'una comunitat professional.

D'aquesta comissió també es poden desprendre subcomissions tècniques de caràcter sectorial puntuals o permanents per l'aprofundiment en temàtiques, campanyes i/o projectes o l'elaboració de materials sempre que siguin de caràcter insular i/o puguin ser utilitzats a tots els sectors.

- 2. Comissió Tècnica Comarcal (CTC):** Aquesta comissió agrupa els sectors d'una mateixa comarca⁸. Aquest espai de caràcter semestral està compost per les persones del programa del SISTEMA JOVE de cada territori o sector i la persona tècnica del Servei Insular de Joventut. La fórmula de comarca és utilitzada puntualment en aquest cas per evitar el desaprofitament de possibles relacions de confiança i proximitat entre sectors, fet que podria ser el punt de partida de futurs projectes engrescadors.

L'objectiu fonamental d'aquest espai de treball és el seguiment dels objectius i progressos dels plans de treball de les zones d'atenció. Cal dir que no es concep com un òrgan fiscalitzador, sinó com un espai on verbalitzar les necessitats tècniques identificades o el lloc on presentar dubtes tècnics sobre l'aplicació d'accions, projectes, campanyes, etc. Amb aquest espai es vol fer front també, a la sensació de solitud de molts de professionals de joventut de l'àmbit local

- 3. Comissió Política de Sector (CPS):** Amb una periodicitat ordinària de caràcter anual, aquesta comissió de caràcter anual té per finalitat el seguiment compartit de cada zona d'atenció i l'intercanvi d'informació. Està composta per les persones titulars de les regidories de joventut del sector i la persona titular de les competències insulars de Joventut. Destacar que aquest espai d'interlocució

⁸ A Mallorca contam amb cinc comarques diferenciades: Tramuntana, Raiguer, Pla, Migjorn i Llevant.

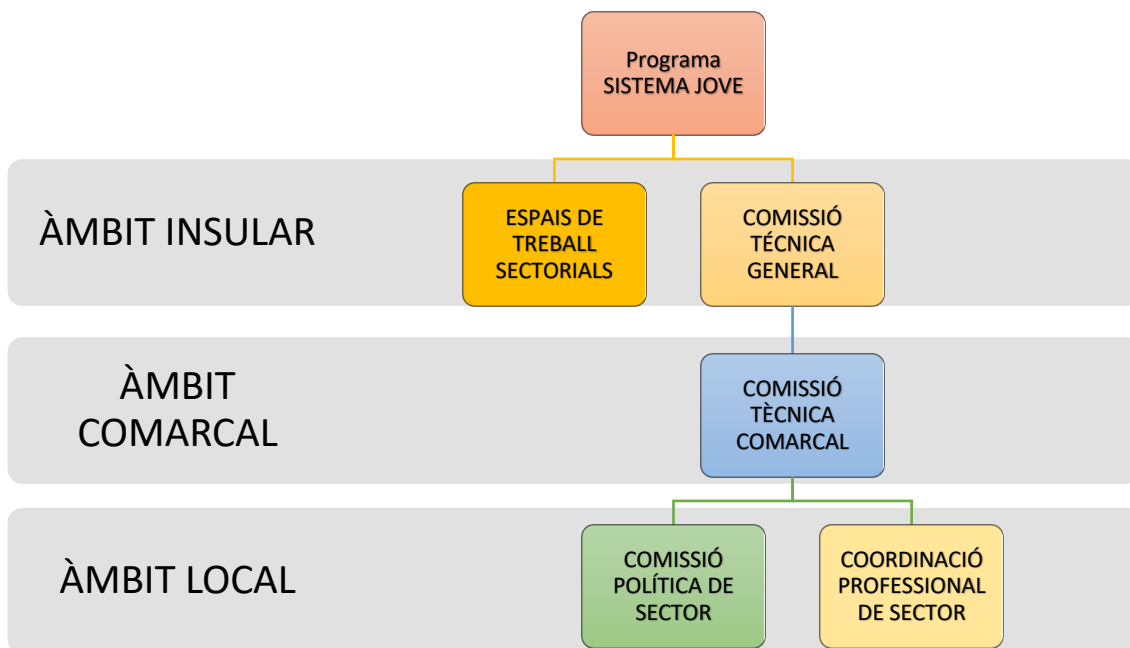
institucional també pot ser una eina per la resolució de possibles conflictes entre municipis o des d'on reconduir situacions extraordinàries.

Tot i ser un espai merament polític, pot ser interessant la participació del tècnic de sector en el cas d'haver de presentar o prendre una decisió mancomunada rellevant per a la totalitat dels municipis.

La convocatòria d'aquesta comissió pot ser a petició dels responsables dels municipis que formen part del mateix sector i els mateixos poden organitzar-ne sense haver de convocar al Servei Insular de Joventut amb l'objectiu d'establir mecanismes propis de seguiment o avaluació de la implantació del pla de feina establert per al seu sector.

Les comissions d'organització d'aquest programa no inclouen les reunions o trobades de coordinació dels professionals de joventut presents a cada sector. La diversitat existent entre municipis dificulta la tasca d'especificar qui la compon i les seves funcions però des del punt de vista de la coordinació i la cooperació amb el que està basada aquesta iniciativa s'entén que el contacte ha de ser suficientment fluid i periòdic per poder establir sinergies el més sòlides possibles.

El mapa d'organització resultant seria el següent:

7. CONSIDERACIONS FINALS

Al llarg d'aquest treball s'ha volgut fer una anàlisi de les mancances de l'àmbit de la Joventut a Mallorca, i les Illes Balears per extensió, així com plasmar una proposta innovadora, definida en el programa SISTEMA JOVE, que serveixi per conduir cap a un canvi de model basat amb la professionalització, l'eficiència dels recursos i l'anàlisi acurat de la realitat i la població objectiu amb la qual treballam.

A més de basar-se amb els principis esmentats per la definició i desenvolupament d'aquesta proposta s'han tengut en compte els Objectius de Desenvolupament Sostenible marcats a l'Agenda 2030 de les Nacions Unides. Tot i que també podem relacionar el programa SISTEMA JOVE amb els objectius de treball decent i creixement econòmic i de reducció de les desigualtats, l'objectiu que emmarca aquesta proposta innovadora és el d'aliances per l'assoliment d'objectius. Tot el programa presentat en aquest treball es basa en la col·laboració i cooperació de diferents institucions de l'àmbit local per garantir l'atenció de les persones joves. Sense aquest element tota la iniciativa trontolla i es veu amenaçada.

Com qualsevol proposta, és evident que el programa SISTEMA JOVE pot ser millorat a partir de l'aportació d'altres agents i professionals. En aquest sentit és inevitable indicar que la seva projecció per escrit ha posat de manifest la necessitat d'aplicació per poder acabar de definir el seu funcionament i la seva adaptació al territori. Entre les diferents qüestions que caldrà aprofundir podem destacar la necessitat d'establir relacions fluides i àgils amb altres xarxes de desplegament professionals de diferents àmbits de l'administració. Posar en contacte el programa SISTEMA JOVE amb programes d'igualtat de gènere i prevenció de la violència masclista o d'inclusió o atenció social pot ser un fet fonamental per a la millora de les condicions de vida d'un gran nombre de persones i, de retruc, per a la cohesió social de Mallorca.

Un segon element que caldrà desenvolupar seran els indicadors d'avaluació i seguiment del programa. Els indicadors de seguiment que no s'han inclòs en aquest treball entenen que han d'anar lligats amb els documents estratègics de joventut que es desenvolupin per cada sector comparant diferents períodes de temps per poder observar, o no, les millores produïdes a causa del desplegament professional.

Una altra qüestió per la qual cal esperar l'aplicació és si el programa SISTEMA JOVE podrà generar eines de planificació adaptades a les seves necessitats. L'eina de més impacte, a causa de la seva proximitat amb les persones joves, de les polítiques de Joventut són els Plans Locals de Joventut. En aquest sentit cal demanar-se com serà la seva aplicació a Mallorca, actualment inexistent, i si, a causa del desenvolupament de la iniciativa plantejada, es pot proposar el disseny de documents estratègics que vagin dirigits al conjunt de municipis d'una zona d'atenció en concret.

Sigui com sigui, i per acabar, el programa SISTEMA JOVE ha de ser un revulsiu per l'àmbit de la Joventut de Mallorca que ha d'ajudar a dignificar la tasca dels professionals però, sobretot, ha de millorar i garantir l'atenció a les necessitats i oportunitats de totes les persones joves d'aquesta illa amb la finalitat primera de garantir l'assoliment de trajectòries vitals d'èxit.

8. BIBLIOGRAFIA

- Associació Catalana de Professionals de les Polítiques de Joventut (ACPPJ), Comissió Professional (2005). *El Perfil dels professionals de les polítiques de Joventut. Del retrat al repte*. En línia. Recuperat el 14/6/2020 de <https://joventut.info/wp-content/uploads/2016/02/Del-retrat-al-repte.pdf>
- Comas, D. (2007). Las políticas de juventud en la España democrática. Madrid. Injuve.
- Comas, D. (2011). ¿Porqué son necesarias las políticas de juventud? *Revista de Estudios de Juventud*, 94, 11-27.
- Dente, B.; Subirats, J. (2014) *Decisiones públicas: análisis y estudio de los procesos de decisión en políticas públicas*. Barcelona. Ariel.
- Espases, T. i Iturbide, A. (2004). Joventut i temps lliure. Col·lecció legislativa. Palma. Institut d'Estudis Autonòmics.
- Mas, A. i Sard, J. (2018). 30 anys de normativa en matèria de joventut a les Illes Balears (1985-2015). *Anuari de la Joventut de les Illes Balears*, 1, 25- 40.
- Mas, A. i Colorado, S. (2019). Els perfils dels i les professionals de les polítiques de joventut a les Illes Balears. *Anuari de la Joventut*, 2, 59-82.
- Montes, P. (2009). *Polítiques locals de Joventut. Criteris, eines i recursos*. Barcelona. Diputació de Barcelona.
- Montes, P. (2000). Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans. Barcelona. Diputació de Barcelona.
- Sanz, J. i Luque, S. (2002). Polítiques locals de joventut de les Illes Balears. Palma. Govern de les Illes Balears.
- Silva, I. (2007). La adolescència y su interrelación con el entorno. Madrid. Injuve.
- Soler Masó, P.; Feu, J.; Fullana, J.; Pallisera Díaz, M.; Planas Lladó, A.; Vila, J. (2002) El perfil professional del tècnic de joventut: anàlisi de les comarques gironines. *Revista Catalana de Pedagogia*, 1, 233-253. Recuperat el 14/6/2020 de <https://portalrecerca.csuc.cat/35024317>.
- Velásques, R. (2009). Hacia una nueva definición del concepto “política pública”. *Desafíos*, 20, 149-187.

Documentació oficial

- Llei 10/2006 Integral de Joventut, BOIB, núm. 109.
- Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer de 2007, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, BOE núm. 52, § 4233.
- Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut, DOGC número 5731.
- Llei 15/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de polítiques integrals de joventut. DOGV, núm. 8168.
- Presentació Consorci JOVES.net (2016). Document oficial. Recuperat el 14/6/2020 de <https://www.joves.net/qui-som/dades-d-interes>
- Pons, M., Pastrana, V., Navarro, MM. (2018) Anàlisi sobre la realitat local de les polítiques de Joventut a l'illa de Mallorca. Consell de Mallorca. Inèdit

- Pla Concertat de Joventut 2019- 2023: Municipalització de les Polítiques Integrals de Joventut. Document oficial. Recuperat el 14/6 /2020 de <http://www.ivaj.gva.es/documents/164427600/164488873/municipalizacion%20de%20joventut%20i%20societat%202019-2023.pdf/c5d5afc7-5988-4ec2-a345-0a97e1f2039d>

9. ANNEX

9.1. Dades població jove Mallorca 2019

Municipis	Total població	15-29	20-24	25-29	
Alaró	5572	313	263	267	843
Alcúdia	20241	27	1260	1438	2725
Algaida	5642	256	221	241	718
Andratx	11271	565	538	697	1800
Artà	7845	415	430	462	1307
Banyalbufar	515	25	19	22	66
Binissalem	8567	520	364	433	1317
Búger	1050	27	42	55	124
Bunyola	6809	434	333	305	1072
Calvià	50559	2577	2715	3348	8640
Campanet	2640	123	146	139	408
Campos	10862	496	454	563	1513
Capdepera	11868	535	698	913	2146
Consell	4053	226	189	173	588
Costitx	1288	51	47	70	168
Deià	617	21	24	47	92
Escorca	212	4	11	6	21
Esporles	5062	278	252	240	770
Estellencs	315	13	11	15	39
Felanitx	17780	862	903	1135	2900
Fornalutx	660	39	27	33	99
Inca	33319	1770	1771	2110	5651
Lloret de Vistalegre	1372	50	57	70	177
Lloseta	5988	317	310	319	946
Llubí	2273	115	104	119	338
Llucmajor	36914	1773	1688	2059	5520
Manacor	43808	2297	2486	2936	7719
Mancor de la Vall	1509	71	66	63	200
Maria de la Salut	2227	98	111	102	311
Marratxí	37193	2285	1951	1895	6131
Montuïri	2912	142	132	146	420
Muro	7085	316	357	404	1077
Palma	416065	20796	23049	28475	72320
Petra	2860	150	147	152	449
Pollença	16283	759	856	1030	2645
Porreres	5502	251	268	280	799
Pobla (Sa)	13475	700	687	814	2201
Puigpunyent	2012	126	95	77	298
Sencelles	3290	158	140	142	440
Sant Joan	2108	78	94	103	275
Sant Llorenç des Cardassar	8431	417	429	473	1319
Santa Eugènia	1561	94	88	70	252
Santa Margalida	12485	555	685	854	2094
Santa Maria del Camí	7375	427	329	348	1104
Santanyí	12237	578	639	733	1950

Selva	4014	176	142	216	534
Salines (Ses)	4960	217	215	276	708
Sineu	3862	202	168	206	576
Sóller	13705	666	705	821	2192
Son Servera	11568	602	635	864	2101
Valldemossa	1969	89	79	122	290
Vilafranca de Bonany	3380	149	166	225	540
Ariany	868	31	34	41	106
TOTAL JOVES MALLORCA					149039

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT)